

**Laskimo-
verinäytteen
ottaminen eri
tekniikoilla**

ESIVALMISTELUT

- Yleensä ennen aamuverikokeita potilaan pitäisi olla syömättä edellisestä illasta klo 22 lähtien ellei muuta erityisesti mainita
- Paastoa ehdottomasti vaativissa tutkimuksissa tutkimus on merkitty f-etuliitteellä (esim. fP-Kol = paasto plasma kolesteroli)
- Alkoholia ei saa käyttää näytteenottoa edeltävänä vuorokautena
- Potilas voi nauttia vettä max. 2 dl näytteenottoaamuna

- Lääkkeet otetaan normaalisti, ellei tutkimuskohtaisissa ohjeissa lääkkeen käyttöä ennen koetta erikseen kielletä tai ellei kyse ole kyseisen lääkeaineen pitoisuusmäärittämisestä
  - Lääkkeiden pitoisuusmäärittämisessä verinäyte on otettava ennen kyseisen lääkkeen ottamista aamulla
  - Lääkärin määräämän lääkityksen keskeyttämisestä on aina neuvoteltava lääkärin kanssa ennen näytteenottoa

ASIAKKAAN TUNNISTUS

- Luotettavien tulosten saaminen edellyttää ennen näytteenottoa tapahtuvaa asiakkaan/potilaan luotettavaa tunnistamista ja vakioituja näytteenotto-olosuhteita
- Sekaannusten välttämiseksi tulee näyteputki ja mahdollinen lähete merkitä asiakas-/potilastunnisteilla välittömästi näytteenoton yhteydessä

KELAKORTTI

- Ennen näytteenottoa on potilaan hyvä istua noin 15 min verenkierron tasaamiseksi
- Kehon asento vaikuttaa eräisiin suurimolekulaaristen proteiinien ja solujen, kuten esim. B-Hb ja S-proteiinin pitoisuuteen
  - Niiden pitoisuus veressä on seistessä n. 5% korkeampi verrattuna istumassa olevaan potilaaseen ja n. 10-15% korkeampia verrattuna makuulla olevaan potilaaseen, mikä johtuu veren konsentroitumisesta

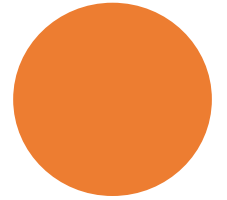
- Laboratorioon on etukäteen lähetetty tilaus (laboratoriopyyntö) tarvittavista tutkimuksista
  - Sen perusteella näytteenottaja valitsee tutkimukseen sopivat putket ja tietää, montako putkellista tarvitaan
- Yhteen tavalliseen putkeen mahtuu 3 millilitraa (ml)
- Tavallisesti pärjätään 3-4 putkella, vaikka tehtäisiin useita eri tutkimuksia
- Tarvittava verimäärä 10-20 ml on vain 0,2-0,4 % koko ihmisen verimäärästä, joka on noin neljäviisi litraa

Laskimoverinäytteet

- Verinäytteet otetaan pääsääntöisesti vakuumitekniikalla asianmukaista aseptiikkaa noudattaen
- Hemolyysin estämiseksi staasin käyttöä pitää välttää
  - Staasia käytetään vain suonon etsimisessä ja heti piston jälkeen sitä löysätään
- Lihasrasitus (esim. käden pumppaaminen) lisää anaerobista metaboliaa ja voi vääristää tutkimustulosta
- Näytettä ei saa ottaa myöskään turvotus- tai hematooma-alueilta, tulehdusalueilta, alaraajasta eikä suonikohjualueilta

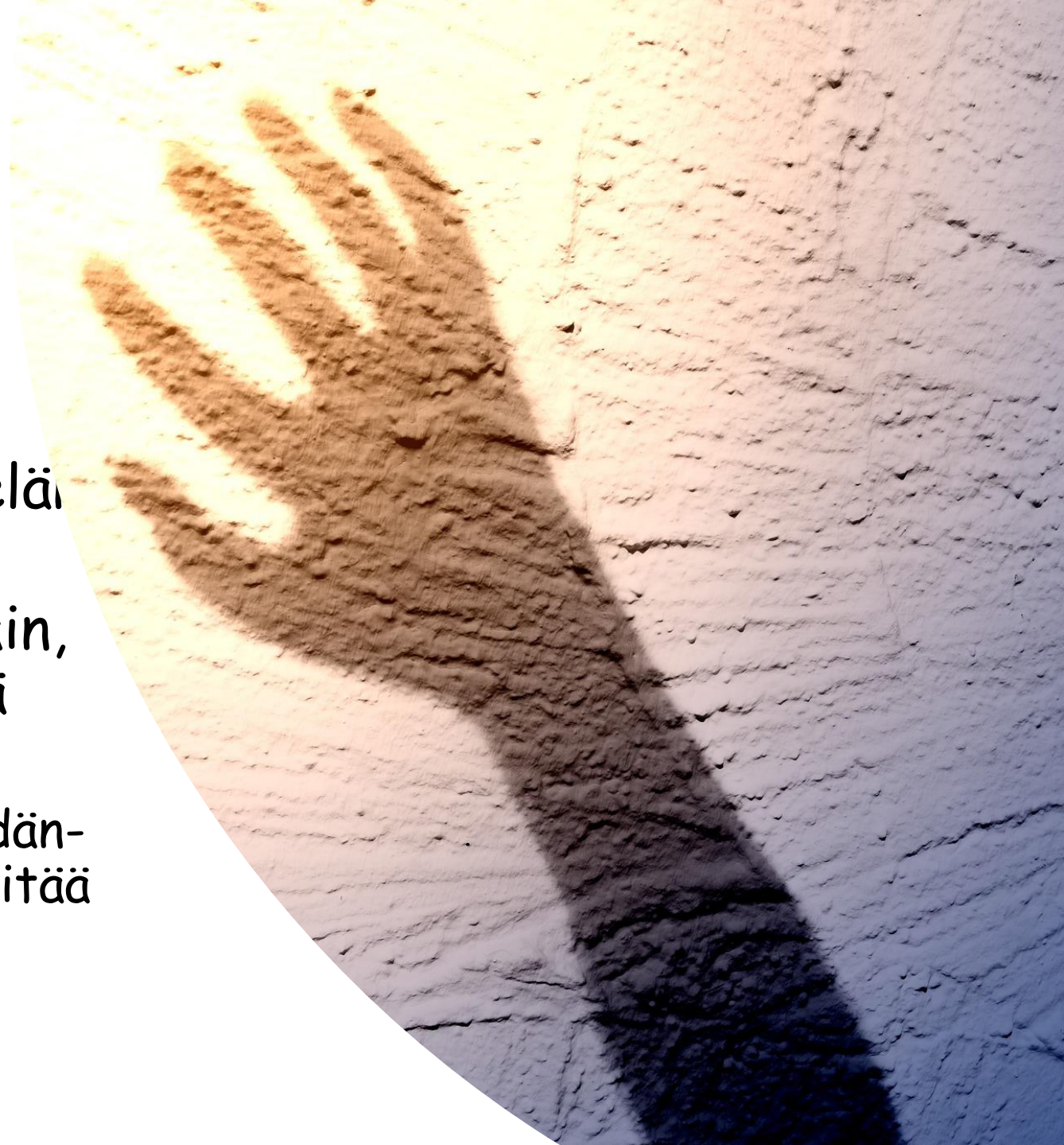

- Mikäli tutkittavan kädessä on i.v. -infuusio tai se on juuri hetki sitten annettu (kanyyli poistettu), ei verinäytettä saa ottaa samasta kädestä
- Jos suoniverinäyte joudutaan ottamaan kanyylikädestä:
  - Kanyyli suljetaan ennen näytteenottoa
  - Kanyyli huuhdotaan perusliuoksella
  - Pidetään tippa suljettuna vähintään 5 min
  - Otetaan ensin 10 ml verta hukkaan

Seuraavia näyteenottopaikkoja voi käyttää:

-
- Kyynärtaive, kyynärvarren sisäpuolen, ranteen ja kädenselän laskimot
  - Nilkan laskimoita käytetään vain, jos ym. laskimoista ei näytettä saa
    - Erityisesti diabeetikoilta, sydän- ja verisuonisairauspotilailta pitää tulehdusvaaran takia välttää näytteenottoa jalasta

-
- Yleisimmin käytetyt suonet:

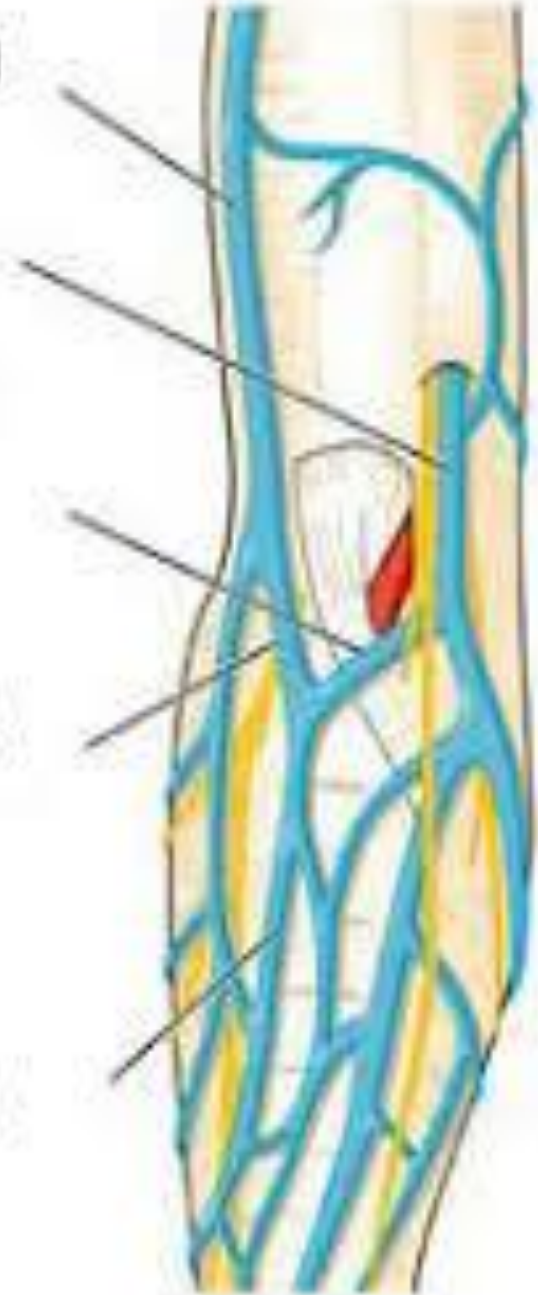
Vena cephalica

Vena basilica

Vena mediana
cubiti

Vena cephalica
mediana

Vena cephalica

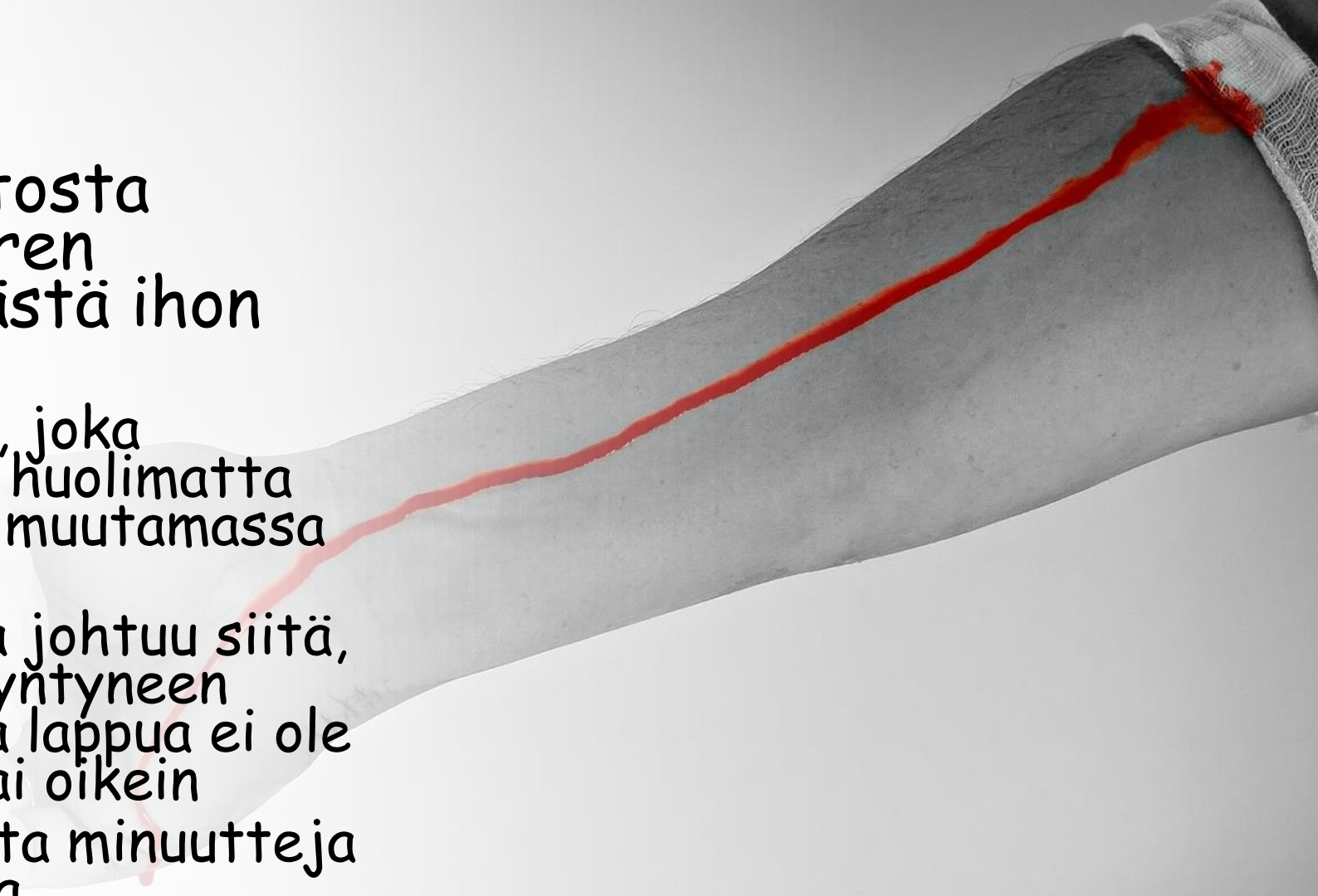

- Näytteenottoneulassa on valmiina kuminen suojus, jonka sisällä olevaan onttoon tappiin näyteputken kumitulppa työnnetään
- Veriputkissa on alipainetta, minkä ansiosta veri suihkuu putken sisään vauhdilla
  - Alipaineen määrä on säädetty sellaiseksi, että putkeen pääsee verta haluttu määrä, minkä jälkeen verentulo loppuu
  - Alipaineen ansiosta verinäytteen otto on huomattavasti nopeampaa kuin aikaisemmin, jolloin veri valui omalla paineellaan putkeen
  - Se on myös siistimpää ja turvallisempaa, sillä veri kulkee suoraan neulasta putkeen

- Yleisin verinäytteen otosta johtuva haitta on veren vuotaminen neulan reiästä ihon alle

- Se näkyy mustelmana, joka ilkeästä ulkonäöstään huolimatta on vaaraton ja häviää muutamassa päivässä
- Useimmiten mustelma johtuu siitä, että neulanpistosta syntyneen reiän päälle asetettua lappua ei ole painettu riittävästi tai oikein
- Sitä pitää painaa useita minuutteja ja juuri reiän kohdalta
- Näytteenottokäden käyttö kantamiseen tai muuhun raskaaseen työhön seuraavan tunnin aikana voi myös lisätä vuodon vaaraa

Neulat

- ◇ Vakuumiturvaneula, yleisimmät koot 20G, 21G; neulaa ei irroteta
- ◇ Siipineula mahdollistaa pienemmän pistokulman, "liikkuva" asiakas, pienet suonet, näyte myös kämmenselän laskimoista
  - ◇ Siipineula ja hyytymistutkimus, otettava ensin "hukkaputki"!
- ◇ Avoneula 18-20G (isompi neula parempi), ohuet ja hauraat suonet, jotka vakuumitekniikan alipaine rikkoisi tai imisi yhteen

Näytteenottojärjestys

- Tarkista aina näytteenottojärjestys laboratorio-käsikirjasta
- Kymenlaakson alueen laboratoriot ovat HUSLAB:in toimipisteitä ja tutkimusohjekirja löytyy osoitteesta:
  - <https://huslab.fi/ohjekirja/>
  - Tutkimusohjekirjasta löytyy potilasohjeet, näytteenoton ohjeet (HUSLAB:n Preanalytiikan käsikirja) yms. tärkeää tietoa

Korkin väri ja putken nimi	BD Vacutainer putket Järjestys (ylhäältä alas) on näytteenottojärjestys! Veriviljely otetaan ensin. Tarkemmat ohjeet laboratorion ohjekirjassa www.islab.fi .	Sekoitus (kääntely)
Na-SITRAATTI 2,7 ml 	- Putki ottaa/otetaan täyteen, katso ohje kääntöpuolella - P-INR, P-TT-NT, P-APTT, P-FIDD, B-TROMTO, P-ANTIFXA • hepariinihoitopotilaan APTT: katso näytteenotto-ohje ohjekirjasta	3 – 4 x
SEERUMI geeli 3.5 ml 	- fS-C-pept, S-CDT, S-CEA, fS-GH, fS-Folaat, S-hCG-O, S-IgE, fS-PTH, S-Prot, S-Dig, S-Fenob, S-Fenyt, S-Karba, S-Kinid, S-Li, S-NET, S-Paras, S-Salis, S-Teofy, S-Tobra, S-Valpr, S-VAN - S-Ca-Ion: Katso tarkemmat ohjeet ohjekirjasta ja putkikartan kääntöpuolelta - Mikrobiologian antigeeni- ja vasta-ainetutkimukset (-Ag, -Ab) - S-ECP: otetaan Greinerin Vacuette seerumigeeliputkeen, sekoitus 8-10 kertaa, seisotus 1-2 tuntia ennen sentrifugointia ja näytteen erotus tyhjäan putkeen mahdollisimman pian sentrifugoinnin jälkeen (katso ohjekirja)	5 – 6 x, seisotus 30 min ennen sentrifugointia
SEERUMI geeliton, 4 ml 	Muut kuin yllä mainitut seerumigeeliputkeen otettavat seeruminäytteet (S tai fS-etuliite)	8 – 10 x, seisotus 60min ennen sentrifugointia
LI-HEPARIINI geeli, 3 ml 	- P-Cobas-paketit ja P-KemAut-paketit - Samaan putkeen voi ottaa (kysy tarkemmat ohjeet lähilaboratoriostasi): P-AFOS, P-ALAT, P-Amyl, P-Alb, P-Bil (valosuoja), fP-Ca, P-CK, P-CK-MBm, P-CRP, P-GT, P-K, P-Krea, P-LD, fP-Kol, fP-Kol-HDL, fP-Kol-LDL, P-Na, fP-Pi, P-proBNP, P-TnT, fP-Trigly, P-Uraat, P-Urea. Lisäksi Joensuun alueella P-T4-V+P-TSH. - Seuraavat otetaan omiin putkiin: • P-C3+P-C4, P-IgA+P-IgG+P-IgM, P-T4-V+P-TSH, P-B12-vit, P-Bil-Kj (valosuoja), P-hCG, P-CA12-5, P-CA15-3, P-CA19-9, P-Fe, P-Ferrit, P-FSH, P-Korsol, P-LH, P-Mg, P-PRL, P-PSA-SUH, P-RF, P-T3-V, fP-Transf, fP-TfFeSat • muut plasmanäytteet (P- ja fP-etuliite)	8 – 10 x
LI-HEPARIINI geeliton, 4 ml 	- P-Cl, fP-Laktaat, B-Hb-Co ja B-Hb-Met - Alkoholit - Punktionäytteet - muut ko. putkeen otettavat B- ja fB-tutkimukset (katso ohjekirja). - P-FIDD-O, P-TNT-O, P-CK-MBm-O ja P-proBNP-O ja näiden HY tutkimukset	8 – 10 x
EDTA, 3 ml 	- B-PVK+T, B-PVK+Ne, B- PVK+Tmd, B-TVK - Jos lilaa tai vaaleanpunaista EDTA putkea ei ole saatavilla tähän voi ottaa myös muihin EDTA-putkiin otettavat tutkimukset	8 – 10 x
EDTA, 4 ml 	- B-HBA1c, B-Takro, B-CyA, fE-Folaat - B-NH4-ion: katso ohjekirja - muut ko. putkeen otettavat B- ja fB-tutkimukset - otetaan omiin putkiin	8 – 10 x
LASKO, 1,6 ml 	- B-La - Pitkä, ohut "senkkaputki" - Liimaa tarra pitkittäin putkeen aivan korkista alaspäin	5-10 x, ilmapatsas liikkuu päästä päähän
FC-MIX, 3 ml 	- fP-Gluk ja P-Gluk –tutkimukset - Terumo Veno Safe -putki - Huom! Antikoagulantti on kuiva-aine, joka liukenee hitaasti.	10-15 x

Esim:
Näytteiden otto-
järjestys kuvana

VAKUUMIPUTKIKARTTA

Näytteenottojärjestys määräytyy sen mukaan onko kysymyksessä vakuumi- tai avonäytteenotto.

Vakuuminäytteenottojärjestys:

1. Veriviljelynäytteet
2. Seerumiputket, joissa ei ole hyytymisaktivaattoria
3. Sitraattiputket hyytymistutkimuksiin (sekoitetaan 4 kertaa)
4.   Seerumiputket ja geeliseerumiputket, joissa on hyytymisaktivaattoria (sekoitetaan 5-8 kertaa)
5.   Hepariniiniputket ja geelihepariiniputket (sekoitetaan 8 kertaa, geeliputket 10 kertaa)
6. EDTA-putket (sekoitetaan 8 kertaa)
7. Fluoridiputket (sekoitetaan 10-15 kertaa)
8. Erikoisputket (sekoitetaan putkikohtaisen ohjeen mukaan)

Avotekniikalla näytteitä otettaessa järjestys on seuraava:

1.   Hepariniiniputket (veriviljelynäytteet ensin)
2. Sitraattiputket (sekoitetaan 4 kertaa)
3. EDTA-putket (sekoitetaan 8 kertaa)
4.   Seerumiputket (sekoitetaan 5-8 kertaa)
5. Fluoridiputket (sekoitetaan 10-15 kertaa)

Vaikeissa näytteenottotilanteissa otetaan putket tärkeysjärjestyksessä.

Putkien sekoitusohjeet ovat putkivalmistajien suosituksia.

Putket sekoitetaan välittömästi putken täyttymisen jälkeen kääntelemällä rauhallisesti niin, että ilmakupla kulkee putken päästä päähän.

Putket ovat näytteenottojärjestyksessä vakuumitekniikalla otettaessa!

HUOM!
Näytteenottojärjestys saattaa olla erilainen, kun otetaan vakuumi- tai avotekniikalla

- Pikkulapsilta ei tavallista kyynärtaipeen laskimonäytettä voida ottaa

- Heiltä verinäyte otetaan yleensä päänahan laskimosta
- Pikkulapsilta otetaan myös paljon ihopistonäytettä
- Pistopaikkana ovat tavallisesti kantapään sivut
- Pistokohta lämmitetään hyvin
- Eritysisinstrumentilla eli pistolansetilla tehdään ihoon reikä, josta puristetaan esiin riittävän iso veripisara
- Veri imeytetään tavallisesti ohueen kapillaariputkeen

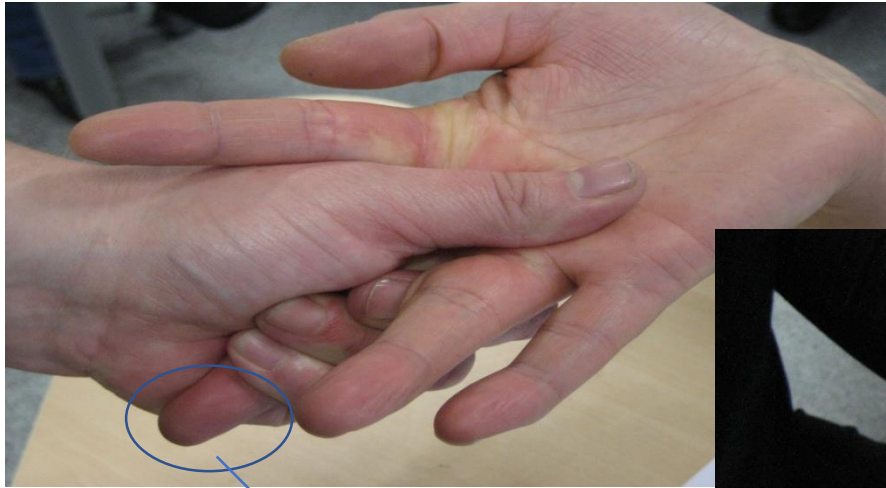

KANTAPÄÄLANSETIT

ORANSSI <2.5 kg (sy

KELTAINEN >2,5 kg (

MIKROPUTKET

Näyte otetaan;
ota "lypsyote"
sormesta josta aiot
ottaa verinäytteen

Valuta pisaroita;
ettei kapillaariin
mene yhtään ilmaa
ja valuta kapillaari
aivan täyteen

▶ EDTA-putki

- EDTA-mikroputkea käytetään yleisimmin tutkimuksiin B-PVK+T/TKD, E-Retik, VERIRYH+VA ja E-Coombs
- Tarvittaessa joitain tutkimuksia voidaan yhdistellä niin että samasta mikroputkesta tehdään useampi tutkimus, mutta suositus on että jokaiselle tutkimukselle otetaan oma putki
- Putken oikea täyttöaste on 250µl-500µl
- Putken sekoittaminen jo näytteenoton aikana on tärkeää, koska näytteisiin tulee helposti hyytymiä

Fluoridisitraattiputki

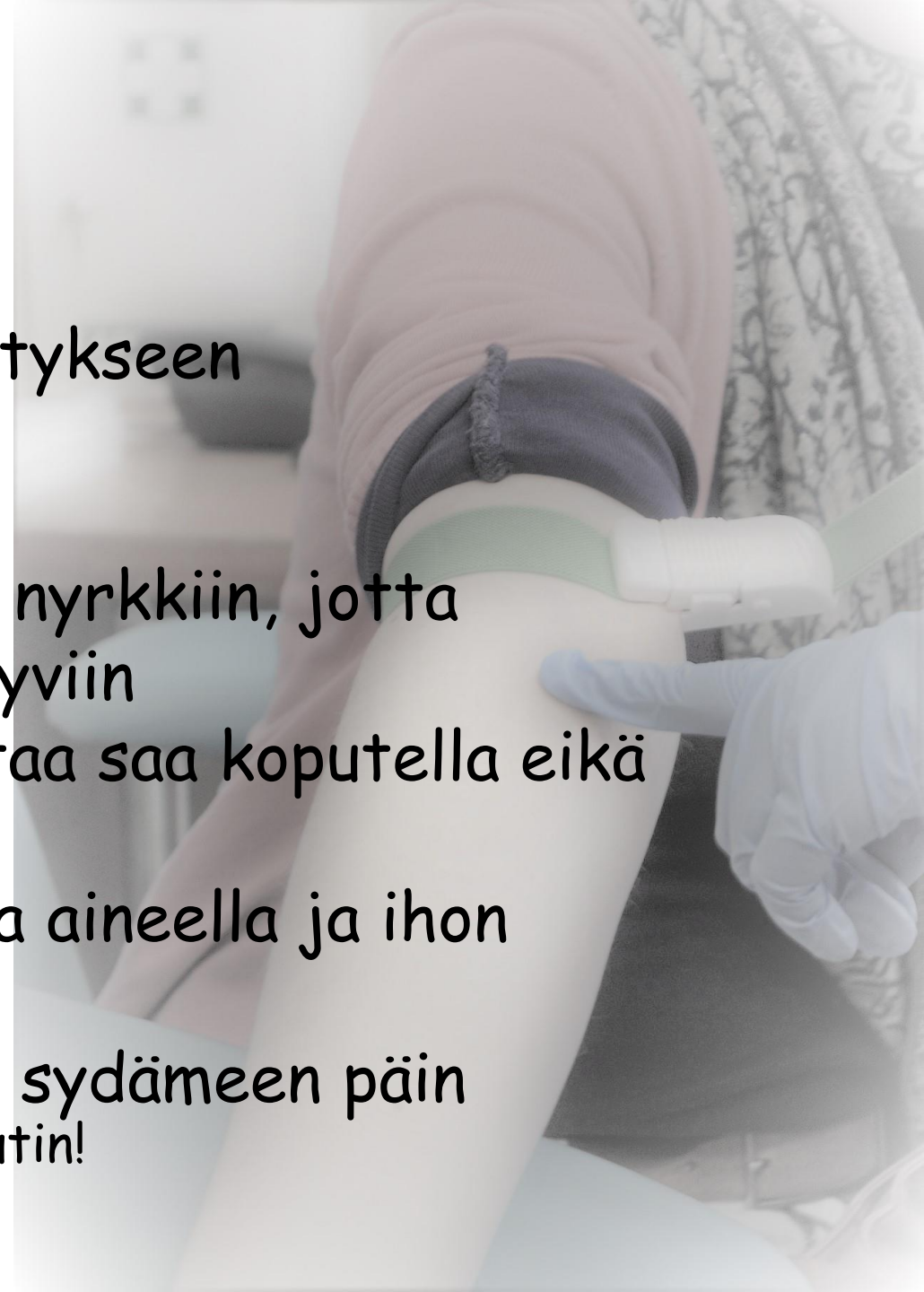
- Käytetään P-Gluk ja fP-Laktaat -tutkimuksiin
- Fluoridisitraattiputkea tarvitaan harvoin, koska P-Gluk saadaan analysoitua myös VKA-kapillaarista

Litiumhepariinigeeliputki

- Litiumhepariinigeeliputkea käytetään peruskemian tutkimuksiin, joista yleisimpinä P-Bil ja P-CRP
- Vastasyntyneillä on yleensä korkea hematokriitti, jolloin plasmaa erottuu niukasti
- Miniminäytemäärä on 600µl, mutta jos tutkimuksia on useampi, näytettä tarvitaan usein enemmän

Valmistautuminen

- Tarvittavat putket pannaan valmiiksi
- Putket asetetaan näytteenottojärjestykseen
- Valitaan sopivan kokoinen näyteneula
- Valitaan näytteenottokohta
- Potilasta pyydetään puristamaan käsi nyrkkiin, jotta laskimosuonet tulisivat paremmin näkyviin
- Laskimoverta otettaessa ei pistokohtaa saa koputella eikä hangata!
- Pistokohta puhdistetaan desinfioidulla aineella ja ihon annetaan kuivua
- Kiristysside asetetaan pistokohdasta sydämeen päin
  - Kiristyssidettä ei saa käyttää yli 1 minuutin!
- Neulasta poistetaan korkki

Näytteenotto

- Suoritetaan laskimosuonen pisto - laskimosuoni asetetaan paikoilleen peukalolla hieman painaen pistokohdan alapuolelta ja iho vedetään kireälle, jotta laskimosuoni ei liikkuisi; neula pistetään laskimosuoneen 15-30 asteen kulmassa neula-aukko ylöspäin
- Veren ottamisen aikana seurataan, että putken korkki on korkeammalla ja pohja matalammalla, jotta vältetään putkessa olevien aineiden joutuminen laskimosuoneen
- Yhdellä kädellä neulanohjaimesta tukevasti kiinni pitäen asetetaan vakuumputki neulanohjaimen ja painetaan putkea siten, että neulan lateksipäällysteinen terä lävistää putken korkin
- Putkea pidetään siten, että veri valuu alaspäin putken seinää pitkin

- Kiristysside vapautetaan heti, kun veri ilmestyy putkeen
- Kun putki täyttyy määrätyllä verimäärällä ja veren virtaus loppuu, putki irrotetaan ohjaimesta ja ohjaimeen asetetaan tarvittaessa seuraava putki
- Pistokohtaan asetetaan kuiva ihonpuhdistuspyyhe ja neula vedetään laskimosuonesta pois
- Potilas painaa pistokohtaa 3-5 minuutin ajan
- Näytteenottoneulan korkki napsautetaan kiinni ja se pudotetaan särmäisjäteastiaan
- Näyteputket sekoitetaan putkikartan ohjeen mukaan ja merkitään tunnistetarroilla
- Näytteenottokohtaan teipataan tufferi tai laitetaan sideharsosidos

Näyteputkien käsittely näytteenoton jälkeen

- Kun verinäyte otetaan antikoagulanttia sisältävään putkeeseen (EDTA, hepariini, sitraatti, fluoridisitraatti) tai vakuumigeeliputkeeseen (SST-putki) on putki sekoitettava välittömästi näytteenoton jälkeen
  - EDTA-, hepariini-, sitraatti- ja geeliputkea käännetään huolellisesti ja hitaasti 5-10 kertaa näytteen ja antikoagulantin tai hyytymistä edistävän aineen sekoittamiseksi
  - Fluoridisitraattiputkea tulee käännellä vähintään 15 kertaa
  - Putkea ei saa ravistaa, koska se aiheuttaa hemolyyysiä (hemolyyysi häiritsee useita tutkimuksia)
- Putkia säilytetään aina pystyasennossa, sillä hyytynyt veri voi tarttua putken reunoihin, jolloin seerumia ei saada riittävästi erotettua

Lähteet

- Eskelinen S. 2016. Verinäytteen otto. Laboratoriotutkimusten tulkinta. Artikkelin tunnus: snk02013 (002.013). Kustannus oy duodecim.
https://www.Terveyskirjasto.Fi/terveyskirjasto/tk.Koti?P_artikkeli=snk02013
- SYNLAB. Laskimoverinäytteenoton toimenpiteet. Laboratoriokäsikirja.
<https://www2.Synlab.Fi/laboratoriokasikirja/naytteenotto/verinaytteenotto/laskimoverinaytteenottaminen/toimenpiteet/>
- Vaasan keskussairaala. 2013. Kliininen laboratorio. Verinäytteen otto. Ohjekirja.
<http://www.Vshp.Fi/medserv/klkemi/fi/ok/prov/verinaytteet.Htm>
- Eskelinen S. 2016. Veritutkimukset. Laboratoriotutkimusten tulkinta.
http://www.Terveyskirjasto.Fi/terveyskirjasto/tk.Koti?P_artikkeli=snk02010
- Eskelinen S. 2016. Hemoglobiini. Laboratoriotutkimusten tulkinta.
http://www.Terveyskirjasto.Fi/terveyskirjasto/tk.Koti?P_artikkeli=snk03031
- Eskelinen S. 2016. Veren ainesosat. Laboratoriotutkimusten tulkinta.
http://www.Terveyskirjasto.Fi/terveyskirjasto/tk.Koti?P_artikkeli=snk02011
- Matikainen, A-M. Miettinen, M. & Wasström, K. 2016. Näytteenottajan käsikirja. Edita.
- [www.huslab.fi/preanalytiikan käsikirja](http://www.huslab.fi/preanalytiikan_kasikirja)

